

ПРЕЗЕНТАЦІЯ АВТОРА

Олена Васильченко

На шляху побудови громадсько-активної школи

Поява на карті молодої суверенної держави, а потім і проголошення її країною з ринковим типом економіки потребує побудови нового суспільства, що ґрунтуються на засадах політичної стабільності, демократичних відносин, соціокультурних та економічних умовах формування здорової та освіченої нації. Виконання цього завдання покладено й на освітню галузь, і в першу чергу, на школу, яка повинна дати учням не тільки певні знання та навички, а й виховати соціально-адаптовану, громадсько зоріентовану особистість, яка після закінчення школи успішно займе своє місце в житті соціуму. Тому постало завдання створення нових моделей ЗНЗ, здатних забезпечити інтеграцію державно-громадського управління в навчально-виховний процес. Провідне місце у виконанні відведено громадсько-активним школам (ГАШ). Питанням її розбудови, розробленню моделі та її опису приділяли увагу такі науковці, як М. Ворон, В. Грабовський, Г. Дмитренко, Ю. Костюк, А. Мазак, О. Марчак, Н. Софій (питання демократизації управління); М. Голобородова, І. Довбиш, Г. Єльникова, В. Клюшник, Т. Шамова, Н. Яременко (державно-громадське управління ЗНЗ); Ч. Лорінці, Л. Даниленко, Н. Клокар, О. Фоміна, М. Ворон (громадсько активні школи). Співробітники Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» зазначають, що супільно зоріентована освіта максимально виявляється у громадсько активній школі, адже «привносячи фундаментальні характеристики громадянського суспільства у зміст і стиль викладання, школи можуть допомогти формувати у молоді звички і навички, необхідні для ефективної громадянської участі та активної позиції сьогодні і завтра» [2, с. 11].

ГАШ – це навчальний заклад, в якому велика увага приділяється налагодженню партнерських стосунків між школою та всіма ресурсами, що існують у громаді. У такій школі велика увага приділяється освітнім, соціальним, оздоровчим послугам; розвитку молодіжного руху та залученню громадян до співпраці, покращенню навчання учнів, зміцненню родини та відносин між мешканцями громади. Підтвердження думки знаходимо у визначені Г. Костюка: «Громадсько активна школа – це заклад, який залишає громаду до процесу управління школою, здійснює мобілізацію місцевих ресурсів для забезпечення нагальних і довготривалих цілей школи й громади, що загалом сприяє їх розвитку, зміцненню взаємовигідного партнерства» [3].

На Полтавщині багато колективів ЗНЗ природно є центром громади, її особливо в сільській місцевості. А як же бути міським школам? На мою думку, висока конкурентія у місті і може сприяти побудові моделі закладу за типом ГАШ, об'єднавши мешканців мікрорайону. Модель діяльності громадсько-активної школи включає три компонента, а саме: демократизацію, волонтерство, взаємовигідне партнерство між школою та громадою. Саме така

модель була обрана, коли декілька років потому колектив замислився і поставив питання: де ми?, які ми?, куди рухаємось?. Саме тоді, у 2009 р., спільно з батьками і старшокласниками були розроблені концептуальні засади закладу, що визначили принципи і напрями діяльності, місію, сформували філософію школи: «Шляхом співпраці дітей, батьків, учителів, громади, розуміючи, що кожен є самоцінною особистістю, через відкриті щирі стосунки, беззаперечне прийняття дитини, свободу і творчість учителя створити умови для гармонійного розвитку Людини». Було розроблено план розвитку школи, що реалізується через проектну діяльність, основою яких стали ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ, ВОЛОНТЕРСТВО, ПАРТНЕРСТВО, які тісно переплелись і взаємодоповнюють один одного.

Демократизація школи характеризується за такими принципами [1, с. 76]: включення процесу демократії й таких принципів, як влада людей, свобода слова, рівні права, повага особистості, відповідальність у навчально-виховному процесі; громадсько зоріентована освіта для і через досвід; формування активної громадянської позиції; відкритість і співпраця, наголошення на забезпечені розвитку, спілкування й обміну ідеями.

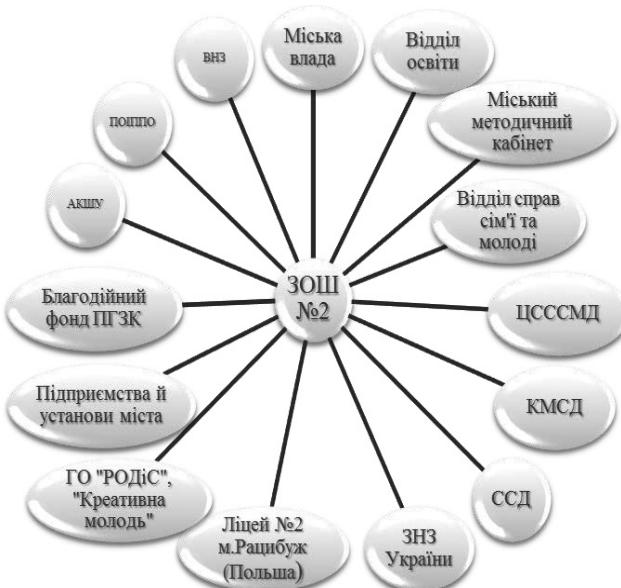

У закладі активізувалась робота учнівського самоврядного органу – Учнівської ради, яка стала ланцюжком для учнівської громади і педагогічного колективу. Добрими справами є конкурс «Кращий щоденник», «Кращий навчальний кабінет», виборча кампанія голови учнівської ради й омбудсмена з числа старшокласників, розвиток самообслуговування, створення трудових та екологічних загонів, розроблення геральдики школи.

Батьківські об'єднання – піклувальна рада і батьківський комітет почали існувати не тільки на папері, а й стали надійними партнерами вчителям. У класних кімнатах і коридорах зроблені сучасні ремонти, купуються корпусні і учнівські меблі, література. Найактивніші батьки вже два роки є учасниками Всеукраїнських батьківських форумів (м. Київ).

Також значна увага приділяється розвитку лідерства. Для учнів це й щорічні конкурси «Кращий учень», «Кращий клас», обрання наших старшокласників до обласної учнівської ради, для учителів – участь у СДГ із проблеми «Філософія лідерства в освіті» відповідно до наказу ПОППО від 5.09.2000 р. №77 «Про порядок створення та функціонування спеціальних дослідницьких груп», для батьків – активність у шкільному житті.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ АВТОРА //

Ще одним прикладом демократизації шкільного життя є звіт директора школи перед представниками учасників навчально-виховного процесу, керівництва освіти, громадськістю.

Розбудова демократичних засад у колективі сприяла не тільки активізації громади, а й появі нових форм її об'єднання – створення добровільних добroчинних загонів (на зразок волонтерського руху згідно з чинним законодавством України).

Волонтерство – найпопулярніший компонент моделі ГАШ. Суть цього компонента полягає у створенні чіткої системи, що перетворює волонтерство у невід'ємну частину шкільного життя. Ця система забезпечує становлення людини як активного члена своєї громади й складається з низки волонтерських акцій [1, с. 88-89].

З 2008 р. у складі учнівської ради школи з ініціативи директора з'явилося об'єднання добroчинників «Завжди разом». Учасники його двічі за час існування були переможцями Всеукраїнської акції «Я громадянин» (м. Київ), організаторами міського марафону «Подаруй дитині радість». Крім цього, у кожному класі є добroчинна група, яка опікується ветеранами й похилими одинокими людьми мікрорайону. В їх арсеналі акція «Георгіївська стрічка», «Ветерани живуть поряд», «Ти ніколи не залишився один». Співпраця з територіальним центром соціального обслуговування (ТЦСО) «Калина» сприяла залученню школярів до заняття у волонтерській школі «Тимурівці», робота якої направлена на виховання небайдужих особистостей поваги до старшого покоління, передачі досвіду молоді. Наши

учні набувають навичок добroчинності, ставши учасниками школи волонтерів при Центрі соціальних служб сім'ї, дітей та молоді.

Зміцненню авторитета закладу у громаді сприяють налагоджені партнерські стосунки. Партнерство – це встановлення й розвиток взаємовигідних стосунків між школою, вчителями, учнями, членами громади й спонсорами для спільногого вирішення загальних проблем [1, с. 106-107]. Представимо їх схематично (рис. 1).

Дехто може сказати: «Навіщо це потрібно. Завдання школи – вчити дітей». Я погоджуєсь, так вчити – вчити жити у соціумі. І постільки вектори діяльності розширяються виникає необхідність у громадянсько активних школах.

Що дала закладу його активна позиція:

- зросла громадська активність учасників навчально-виховного процесу, їхня громадянська свідомість і відповідальність;
- є бажання діяти, змінювати й змінюватись;
- розширилось коло партнерів;
- спостерігається зростання й покращення педагогічного рівня майстерності;
- з 2009 р. заклад є членом Всеукраїнської мережі «Школи сприяння здоров'ю»;
- з 2006 по 2009 рр. заклад був базовим для проведення регіонального етапу Всеукраїнського учнівського конкурсу «Безпечна Україна. Безпечна Європа. Безпечний світ»;
- з 2007 р. школа є організатором Всеукраїнських і міжнародних учнівських конференцій «Стабільність і безпека – гарантія майбутнього України»;
- школа учасник експериментальної діяльності різних рівнів (з 2009 р. – регіонального, з 2011 р. – всеукраїнського);
- покращилася матеріально-технічна база закладу;
- про діяльність школи знають на рівні міста, області, України і за кордоном.

Отже, головним критерієм якості функціонування освітньої системи є здатність молодого покоління жити й активно діяти у демократичному світі, постійно самовдосконалюватися, адекватно реагувати на зміни, виробивши відповідно модель поведінки. Для цього необхідно зробити шкільну освіту інноваційною за змістом. За таких умов, як засвідчує досвід роботи, інноваційна модель громадсько-активної школи створює найсприятливіше й ефективніше середовище для соціалізації шкільної молоді.

Література

1. Гошко А. О. Контури нового управлінського курсу трансформації України / А. О. Гошко, Г. А. Дмитренко, В. М. Князев. – К. : Вид-во НАДУ, 2004. – 176 с.
2. Громадсько активні школи в Україні: кроки до дій / Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2003. – С. 11.
3. Костюк Г. Громадсько-активна школа: управління, партнерство, розвиток / Г. Костюк // Сільська школа України. – 2006. – № 9. – С. 11-14.

Валентина Троцька

Роль музею історії села та школи в активізації пошуково-дослідницької діяльності вчителів та учнів

Музей освітньої установи є унікальною точкою заломлення культури та освіти. Новаторський підхід до організації роботи шкільного музею історії села та школи визначається в чіткій узгодженості

планів роботи музею та школи.

Завданнями шкільного музею є:

- виховувати почуття патріотизму, любов до Батьківщини, відданість їй, гордість за її минуле і сьогодення, прагнення захищати інтереси держави;
- сприяти включенням учнів у соціокультурну творчість, пошуково-дослідницьку діяльність щодо вивчення, відновлення історії малої Батьківщини;
- зберегти для вихованців та нашадків оригінали, першоджерела, музейні предмети, що становлять